

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones Fratris Gabrielis Barelete ordinis predicatorum
tam quadragesimales: q[uam] de sanctis**

Barletta, Gabriel

Parisius, 1507, XXV. Jan.

Jn festo penthecostes de missione spiritussancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69837](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69837)

Repleti sunt

Romnes spiritu sancto **A**ctu. ij. capitulo. **P**rologum huius sermonis nullo modo inuenire potui. De hodierna solennitate hodie erit sermo. In quo tria videnda sunt mysteria in presentiaz.
Primum de congruitatis.
Secundum de manifestationis.
Tertium de requietionis.
Primum. **q**. Queritur dubium. Utrum fuerit congruum mittere spiritum sanctum hodierna die super apostolos. Respondeo sicut Thomam et alios doctores sic. Que congruitas probatur triplici ratione: aut triplici de causa.
Prima ratione instructionis.
Secunda ratione ordinationis.
Tercia ratione roborationis.
Prima. **q**. Maxima una est in theologia. Quod finis humani desiderij est cognitio veritatis. Unde philosophus. i. Metha. Omnes homines natura scire desiderant. et Tullius lib. de Sen. et Tho. i. parte. q. xij. ar. i. Inter omnia que maxime intellectus desiderat: est scire aliquid de deo qui est principium essendi: a cuius cognitione dependet aliarum rerum cognitio. Sufficiens autem cognitio dei non poterat haberi ab apostolis naturali cognitione: quia excedebat facultatem ingenij illorum. Et quia debebant esse tuba et buccinatores diuini nominis in toto orbe: et predicare que erant necessarias fidei nostre. De articulis. De incarnatione. De passione. De resurrectione. De ascensione. Ideo debebant instrui de diuinis. Instructio autem ista melius fieri non poterat: quam a spiritu sancto: prout promissum fuit eis a christo. Joh. xiiij. Spiritus paraclytus docebit vos omnia. Et Luce. xij. Spiritus sanctus docebit vos in ipsa hora quid oportet dicere. Et. i. Johan. scdo. Unctionem habetis a sancto: et nostis omnia. et Sap. Inspiratio a' t'issini dabit intelligentiam. Hic est ille spiritus

sanctus quo adam inspiratus euigilans ab extasi prophetant dicens. hoc nunc os ex ossibus meis: et caro de carne mea. Hic est ille spiritus quo inspiratus abel obtulit oblationem acceptam deo: quia respexit dominus ad abel et ad munera eius. mittens ignem qui consumeret hostiam eius. Hic est ille spiritus sanctus quo dicente Noe fabricauit archam. in qua saluatus est genus humanum. Hic est ille spiritus sanctus quo inspirante credidit Abraham deo: et reputatum est. **q**. Hic est ille spiritus sanctus quo inspirante Rebecca uxor Isaac mandauit Jacob filio suo ut susciperet benedictionem. Hic est ille spiritus sanctus qui precedebat moysen et filios israel in columna nubis per diem: et in columna ignis per noctem. Hic est ille spiritus sanctus qui tanquam digitus dei scripsit in tabulis lapideis legem dei. Hic est ille spiritus sanctus qui dicitur Calleph in terram promissionis. Hic est ille spiritus sanctus qui docuit prophetas. De quo Joel. ij. Effundam spiritum meum super omnes carnes et prophetabunt filij vestri et filie vestre. Hic est ille qui docuit omnes apostolos locutionem linguarum. Act. ij. Repleti sunt omnes spiritu sancto: et ceperunt loqui varijs linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis illis super quo Sre. Spiritus sanctus super discipulos in igneis linguis apparuit: et eis omnia linguarum sciam dedit et docuit sciam omnium et intelligentiam. Unum prout eius congruitas ratione instructionis Joh. xiiij. Ille vos docebit omnia. **q**. **S**ecunda ratione ordinationis. Ordinatus homo ad beatitudinem tanquam ad ultimum finem. iuxta illud he. xiiij. Non enim habemus hic. **q**. Sed hunc finem nequibat homo inuenire quia erat obtenebratus in peccatis. **q**. **O**see. ij. Ambulabunt ut ceci: quia domino peccauerunt. Et quia finis alicuius oportet esse precognitus: iuxta illud phi. ij. aie. Voluntas non fertur nisi in donum precognitum. Opus erat adiutorio spiritus sancti: sicut directorio nre sa

ob 32

Sophor. i

Intis: **U**n̄ x̄ps̄ Jo. xiiij. Expedi vobis
 vt ego vadaz: quia sc̄z mittā sp̄m̄ sc̄m̄
 ad vos: qui vos ad vitā beatā diriget
 ⁊ ducet. De quo dauid. Sp̄s̄ bon⁹ de
 ducet me in vitā rectā ⁊ sc̄z vitā bea
 tam. hic est ille sp̄s̄ sanctus qui om̄s
 ad vitā beatā conducit. Unde con
 ueniens fuit mittere hodie tanq̄ ad
 vitā eternā ordinatorium. ¶ **T**er
 cio. ⁊c. Ut essent fortes et stabiles in
 tribulatione. Ubi notandū est q̄ apo
 stoli ante aduētū ip̄s̄ sancti fuere im
 perfecti Luc. xxij. ⁊ Mat. xxvij. in no
 tate passionis fuit dictum petro. Amē
 dico tibi anteq̄ gallus cantet: ter me
 negabis. Ad vocē vnus ancille x̄pm̄
 negauit. Et oēs apostoli fidem amise
 runt: v̄rgine excepta. Nam in ipsa
 sola remansit. Unde filius conquerit̄
 ps. Confidē abā ad dexteram ⁊ vide
 bam ⁊ nō erat qui cognosceret me. Si
 nistram nō dux̄ p̄pter matrem. Unde
 decuit spiritū sanctum mitti propter
 roborationem ip̄orum. hodie nāq̄ ro
 borati sunt vt om̄ia sufferrent p̄pter
 nomen dñi. Post illustrationem vero
 sp̄s̄ sancti custodijs macerati verberib⁹
 afflicti gaudentes a cōspectu consiliū
 qm̄. ⁊c. Quod patz qz petrus in cruce
 suspensus paulus decapitatus Bar
 tholomeus excoꝛnatus: ⁊ nullū tormē
 tum fuit quod in ip̄s̄ nō experiretur
 ¶ **P**reterea vnde p̄cessit martyrum
 cōstantia. Unde patientia Stephani:
 Laurentij: Vincentij: Agathe virgi
 nis: Lucie: Agnetis: ⁊ Katherine.
 Certe a sp̄s̄ sancto. Un̄ Ber. in smone
 huius diei cōcludit rationes nostras
 Sp̄s̄ paraclytus dat pign⁹ salutis.
 robur vite: lumen scientie. Pignus
 salutis vt ip̄se sp̄s̄ testimonium red
 dat spiritui nostro: q̄ sumus filij dei.
 Robur vite vt quod per naturā est no
 bis impossibile. per gratiā eius nō so
 lum possibile: sed etiam facile fiat.
 Lumen scientie: vt quicquid boni in
 nobis inuenimus illi tribuam⁹ a quo
 omne bonum est. Ille. Et sic patet pri
 mum mysterium.

¶ **S**ecundum principale dicitur ⁊c.
 Inuenimus q̄ spiritus sanctus in tri
 plici specie s̄m̄ doctores apparuit.
 ¶ **P**rimo in specie viui aialis.
 ¶ **S**c̄do in sp̄e ignis.
 ¶ **T**ertio in specie linguarum.
 ¶ **P**rimo ⁊c. Columbe. Luce. iij. De
 scendit spiritus sanctus corporali spes
 cie sicut columba in ipsum: quādo fuit
 baptizatus. Sed quare plus in spes
 cie columbe: q̄ alterius animalis?
 Respondeo s̄m̄ Thomam in. iij. parte
 questione. xxxix. articulo. vij. propter
 conditiones ipsius animalis spiritui
 sancto conuenientes q̄ alterius ani
 malis. Primo: quia habet gemitus ⁊
 cantu. Sic spiritus sanctus ad cor pec
 caris veniens ipsum facit gemere
 cuius ipsum deducit in cognitionem.
 propriū erroris. O si morerer nūc ut
 vsurari⁹ ⁊ auarus ⁊ concubinarius ⁊ rē
 ad infernum. heu me miserum. Sic
 fecit magdalena. Petrus apostolus.
 publicanus. Esa. xxxvi. Recogitabo
 tibi omnes ānos meos: in amaritudi
 ne anime mee. Plange anima cara
 ⁊ ora dominum vt det tibi contritiōē
 peccatorum tuorum anteq̄ moriaris
 De qua Job. x. Dimitte me vt plan
 gam paululum dolorem meum. Mat
 thei. v. Beati qui lugent quoniam ip̄i
 consolabuntur. ¶ **S**ecunda conditio
 columbe quia caret felle. hec autem
 conditio conuenit spiritui sancto: quia
 cum sit amor caret omni felle odij: rā
 coris: et malivolentie. Sapient. i. Be
 nignus est spiritus sapientie. Et. xi.
 O q̄ bonus et suavis est domine sp̄s̄
 tuus in nobis. Cuius bonitas appa
 ret in supportatione peccatorū. Isa.
 xxx. Expectat nos deus vt misereat
 nostri. peccator meretur statim pu
 niri de suo peccato. Diuina clemētia
 expectat. Unde Diony. iij. capitulo
 de diuinis nominibus. Sicut sol ras
 dios suos emittit ad corporum illumi
 nationem: ita diuina bonitas radios
 suos: scilicet misericordie. ¶ **T**ertia
 conditio: quia n̄ edificat in foraminē:

Feria scda.

bus petre. O magnum mysterium q̄
est ista petra? Illa est de qua apo-
stolus. Petrus autem erat christus: ni-
dificat quidem christus scilicet in pe-
tra que hominem ponit in contēpla-
tionem sui ipsius: et quinq; plagarum
eius. Ad hanc contemplationem inui-
tat sponsus sponsam suam dic. Cant.
ij. Surge prope amica mea. sponsa
mea. collo. m. in for. petre. i. nidifica
contemplare: surge. scilicet ab amo-
re mundi terrenarum rerum et car-
narium surge a somno peccati prope-
ra ad me. Primo amica mea: quia
omnia signa amicitie ostendit anime.
Secundo sponsa: quia ipsam despon-
savit annulo fidei. Osee. ij. desponsabo
te mihi in fide. Tercio dicit colum-
ba propter simplicitatem et puritatem
quā ei cōtulit in baptismo. Et sic pa-
tet de prima specie columbe. C Se-
cundo in specie. et c. Queritur quare i
specie ignis q̄ alterius elementi. Re-
spondet sanctus Thomas supra pro-
pter tres rationes. siue conditiones
ipsius elementi quas nō habet aliud
elementum.

¶ Prima: qz est calefactiuus.

Scda: qz est purgatiuus.

Tercia: qz est illuminatiuus.

¶ Prima. et c. Sic spūs sanctus corda
hominū calida facit in dei amore de
quo igne Luce. xij. Ignem veni mit-
tere in terram. Et ecclesia in hy. De
patris ergo lumine: decorus ignis
missus est. qui in fide xpi pectora ca-
lore xbi compleuit. Et ad Roma. v.
de se et alijs apostolis. Caritas dei
diffusa est in cordibus nostris. hic est
ignis qui paulū inflammavit vt mo-
ri pro christo et alligari non timeret.
Inflamat quotidie iuvenes vt mun-
dum relinquāt. Ecce prima conditio
ignis. C Secūda. et c. hac ratione au-
rifer ponit aurum in igne: vt ibi pur-
getur. Sic spiritus sanctus purgat pec-
catoris conscientiam a rubigine pec-
cati. hoc Dauid petebat. Cor mūdū
crea in me deus. i. purga et purifica

a peccatis et malis. Ex hoc ecclesia
petit pro filijs suis in ps. cxxx. Emit-
te spiritum tuum et creabuntur: et re-
nouabis faciē terre: sic renouauit cor
Magdalene et aliorum sanctorum a
malis. Unde q̄ multi dant vsuras et
alia illicita faciunt: quia sunt rubigi-
ne peccatorum imbuti et pleni: vnde
indigent purgari igne spiritus sancti
¶ Tercia conditio. et c. Sic spūs sanctus
illuminat cor tenebrosū peccatorū.
Plures de malo in peius vadunt: id
quia sunt ceci. Soph. i. Ambulabunt
vt ceci: quia dño peccauerūt. ¶ Ter-
cio spiritu sanctus ostensus est: in ge-
nere linguarum. Quare plus in for-
ma linguarum q̄ in alia forma. Non
sic manus ac pedes accepit. Respon-
deo q̄ factum est: vt hoc membrū pre
ceteris regularet gratia spūs sancti:
qz pre ceteris difficilius custoditur.
Inter omnia membra hoc maxime est
difficultate custoditur. Jaco. iij. Om-
nis natura bestiarum et volucrum et serpen-
tum et ceterorum domantur: linguam
autem nullus domare potest. In eodē
In ipsa benedicimus deum et patres:
et in ipsa maledicimus homines qui
ad imaginem et similitudinem dei fa-
ctus est. Ex ipso ore pcedit bñdictio
et maledictio. Ille. q̄ cōueniēter
spiritus sanctus in ipsa specie appare-
ret vt sic dirigerentur: Non est signū
tam expressiuum vtriusq; homo spiritus
sanctus in se habeat: sicut ad linguā
cognosci potest. Ubi notandum q̄ de
us tres prouincias fecit: et in qualibz
posuit linguagium suum. Primo ce-
lestem. Secūdo terrestres. Tercio in
fernalem. Linguagium prouincie ce-
lestis est deum laudare ps. Beati q̄
habitāt in domo tua domine Lingua-
gius prouincie terrestris est loqui de
terrenis Johannis. iij. Qui de terra
est. et c. Linguagium prouincie infer-
nalis est deum blasphemare. Apoca-
lip. xvi. Blasphemaucrunt deus ce-
li p̄ doloribus et vulneribus suis. Et
sic patet quare missus est in linguā.

Penthecostes. Fo. 61.

Quarto missus est in specie status
Quare potius in statu. **Johannis. xx.**
Iniussit et dixit Accipite spiritum sanctum
Respondeo quod propter tria que status
habet spiritum sancto convenientia. Pri-
mo quia velox. Secundo quia calidus
Tercio quia necessarius. **Primo**
et. Sic spiritus sanctus veloces facit
suos ad bene operandum. **Gregori.**
in homelia. Amor dei nunquam est ocio-
sus. **Ambrosius.** Nescit tarda molimi-
na spiritus sancti gratia. **Secundo** quia
caler: calefacit suos. **Tercio et.**
Sic spiritus sanctus facit suos quo ab
eis remoto deficiunt in via spiritus
li ipsi. **Auferes spiritum eorum et defi-**
cient. **Johannes.** Spiritus est qui vi-
uificat. **Eze. xxxvij.** Dabo vobis spiri-
tum et viuetis.
Tertius principale dicitur et. **Ad**
quos venit. **Respondeo** quod ad tres per-
sonas venit: vt patet hodie.
Primo ad eos qui sunt uniti in cha-
ritate.
Secundo ad eos qui sunt uniti in
oratione.
Tercio ad eos qui sunt in puritate
Primo et. Venit ad apostolos qui
erant uniti. In epistola hodierna. **Quo-**
complerentur dies penthecostes erant
omnes pariter in eodem loco. **Et si**
cut erant in eodem loco corporaliter
sic spiritualiter erant in vna charita-
te in vno amore: ideo acceperunt spi-
ritum sanctum. **Et ratio** eorum spiritus: scilicet
sit amor. **i. Joh. iij.** Deus charitas est
eorum illis habitat. **Mathei. xvij.** Ubi
duo vel tres fuerint congregati in no-
mine meo. in medio eorum sum. **Aug.**
super Johan. Sola dilectio discernit
inter filios dei et filios dyaboli. **Ideo**
Isa. lxvi. super quem requiescet spi-
ritus meus: nisi super humilem et que-
tum. **Secundo et.** **Ad** aplos venit
cum dicitur. **Erant** perseverantes in
oratione eorum mulieribus et maria ma-
tre iesu et eorum alijs. **Ubi** notandum quod
spiritus sanctus facit sicut peregrinus qui
in itinere est et scit hospitium alicuius

qui libenter eum recipit. **Ad** illud li-
benter vadit. **Ita** spiritus sanctus cum vi-
det hospitium nostre mentis paratum
ad illud intrat. **Et** hec oratio facit. **In**
hymno orantibus apostolis deum ve-
nisse nunciat. **et** **Joh. xiiij.** Veniemus et
mansionem apud eum faciemus. **et**
Sap. viij. **Inuocaui** scilicet per orationes
et venit in me spiritus sapientie. **Joh. xiiij.**
Rogabo patrem et alium paraclitum
dabit vobis. **Tercio et.** **Venit** ad
apostolos qui erant puri. **Gregorius**
in omel. **Tergat** sordes pravi operis
qui deo parat domum mentis. **Figura**
Genes. viij. **Coluba** emissa de archa
a Noe: cum inuenisset terram paludo-
sam non permanet ibi: sed ad archam
reuersa est. **Columba** est spiritus san-
ctus non permanet in terra paludo-
sa. id est in peccatore: sed ad propria
reuertitur. **Quomodo** sit facta hec mis-
sio videamus. **Ante** ascensionem se-
pe christus sicut amicis apostolis su-
is mittere spiritum sanctum permisit.
Johannis. xvi. **Expedi** vobis vt ego
vadam. **Si** autem abiero: mittam enim
ad vos: sed tamen non indicauit eis diem
neque horam. **Ignorantes** ergo tempus
ipsum expectauerunt. **vi. die** post ascen-
sionem et sabbato. **Transactis** his die-
bus ceperunt contristari et dicere inui-
ces. **Quando** veniet vnus inquit cras
alius. **non:** sed die lune. **Dum** venisset
sabbatum: dicebant. **O** quid faciemus:
et inuidi stabant absconsi propter metum
iudeorum. **Ubi** isto mane ad maria veni-
unt dicentes. **Iesu** filius tuus nobis
permisit mittere spiritum sanctum. **hodie** sunt
decem dies quod ascendit: et adhuc spiritus
sanctus non misit. **et** **virgo.** **Non** dubitetis
quod hodie omnino mittet: nec ante mitte-
re debuit. **Et** ratio: quoniam deus traxit po-
pulum de captiuitate egypti: quinquagesi-
mo die descendit in fornem ignis in mo-
te syna dando legem: fuit figura quod
quinquagesimo die resurrectionis sue
nos liberaret et viuificaret. **Unde** po-
namus nos in oratione **Petrus** cum
alijs se ad vnam partem posuit: laza

Feria sc̄da.

rus cum. lxxij. duobus ad altam: et
Magdalena cum alijs mulieribus ad
altam: et virgo maria in medio. In ce-
lesti palatio facta est dissentio inter
patres et spiritum sanctum. O pater in-
quit filius promissi apostolis meis pa-
traclytus et consolatorum. tempus ad-
uenit ut promissionem attendas. Cui
pater: Sum contentus indica spiritum
sancto. Cui spiritus sanctus. Dic mihi
quomodo te tractauere. Cui filius.
Vide me per charitatem. Ostendit ei
latus et manus et pedes perforatos:
heu mihi: Sed vada in alias effigie:
quod non audebunt me tangere. Qui de-
scendit cum maximo strepitu. Factus
est repente de celo sonus tanquam adue-
nientis spiritus vehementis: descen-
ditque super eos: et repleuit totam do-
mum ubi erant sedentes. Repleti er-
go sunt omnes spiritu sancto.

Cferia sc̄da penthecostes De digni-
tate anime. Sermo magnus.

Ic deus dile-

xit mundum ut filium su-
um unigenitum daret.
Johannis. iij. Stupendum
et mirandum diuinum hu-
ius mundi opificium cuius potissima
pars est rationalis creatura. Ita sin-
gulariter in omnibus eius membris
est ordinatum et bene dispositum tan-
taque mensura ut stupidam omnem hu-
manam intelligentiam reddat. Unde
est sciendum quod natura anime nostre
non solum secundum scolam sacrorum
theologorum et sanctam religionem
christianam: sed etiam secundum opi-
phantium esse diuinam et spirituale: cuius
veritas probatur per testimonium sacre scri-
pture. Moyses in persona dei. Gene-
si. iij. Faciamus hominem ad imaginem et simi-
litudinem nostram o sapientia aurea et cele-
branda sententia. Cui sententie est por-
tio colorata fatasia prophetarum. Un-

Plotinus platonicus de quo Augu-
stinus. de ciui. dei. c. ij. Plotinus platonice
animam nostram intellectualem quam in ce-
lestibus sedibus habitare non dubi-
tat non habere aut supra se nisi naturam
dei. Ille. Et in viij. Ethicorum. homines di-
cuntur dii propter virtutis excellentiam
et Socrates sepe solebat dicere pro
confirmatione inducantur sniarum.
homo perfectus per sapientiam nihil est ali-
ud quam deus in humano corpore hospi-
tatus. Ideo in vlla re non potest se be-
atificare ipsa anima quam in deo. Augu-
stinus. in. ix. de ciui. dei. c. ij. Verus deus est
cum quo solo: et in quo solo: et de quo
solo: anima rationalis et intellectu-
lis beata est. Et concludit philosophus. viij.
Ethicorum. homines perfectos per virtutem
theoricam esse dianos. Ideo prestan-
tia ingenia appetunt conformare se
suo principio. Cum natura veluti di-
uina portio absoluta et libera ab hac
terrena mole corporis: et cupiunt se
abstrahere a cura ex possessione re-
rum mortalium. propterea sublimis
ille monarcha deus ut homo haberet
causam amandi eum: illum voluit de-
corare ineffabilibus donis. Interque
principatum tenet anima rationalis
illi condita. Quam ipse factor tam appre-
ciavit: ut filium suum unigenitum daret:
sicut verba assumpta testantur. Sic deus
et cetera. In quibus verbis de dignitate anime
anime loquemur De qua tria singula-
ria mysteria proponimus declaranda.

Primum de dignitate.

Secundum qualitas.

Tertium nobilitas.

Primum et cetera. Secundum sententiam philoso-
phi. i. de anima. Omnino et penitus dif-
ficilimum est accipere: quid sit anima
tamen confisus de gratia dei intendo
texere sermonem de illa. Et quia sunt
plures diffinitiones philosophorum
duas tantum principales videbitis.
Unam philosophi naturalis. Aliam
theologi. Prima est Platonis in
meo dicentis. Anima est essentia ex
quattuor numeris composita scilicet